

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ФОРМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕГЛАСНОСТІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Фелонюк Ю. В.

Статтю присвячено дослідженню теоретичних та правових підходів до визначення форм забезпечення негласності оперативно-розшукової діяльності Служби безпеки України, адже для сучасної теорії та практики оперативно-розшукової діяльності актуальним є визначення форм забезпечення негласності вказаного виду діяльності, що застосовуються уповноваженими оперативними підрозділами Служби безпеки України для виконання покладених на них чинним законодавством завдань. Зазначене обґрунтовує потребу у виробленні системи ефективних заходів із протидії загрозливим для інтересів особи, суспільства і держави явищам та забезпечення належного рівня їх захисту. Окреслене досягається шляхом негласного пошуку та фіксації фактичних даних про протиправні діяння, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, розвідувально-підривну діяльність спеціальних служб іноземних держав і організацій із метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства.

З урахуванням викладеного формою забезпечення негласності оперативно-розшукової діяльності Служби безпеки України є зумовлений специфікою виконання завдань спосіб організації здійснення законодавчо врегульованого комплексу дій уповноваженими оперативними співробітниками Служби безпеки України, необхідних для досягнення визначеної мети на окремих етапах протидії розвідувально-підривній, іншій протиправній діяльності іноземних спецслужб, організацій, окремих груп та осіб проти України з одночасним створенням надійних умов дотримання конспірації. Установлено, що за сукупністю визначених ознак формами забезпечення негласності оперативно-розшукової діяльності Служби безпеки України слід уважати оперативно-розшукові справи, у змісті яких систематизуються документальні результати оперативно-розшукової діяльності.

Ураховуючи викладене, оперативно-розшукова справа - це організаційна форма систематизації отриманих за результатами проведення гласних і негласних пошукових та контррозвідувальних заходів матеріалів та інших результатів ОРД, аналізу отриманих даних щодо протиправних діянь, відповідальність за які передбачена законом України про

кримінальну відповідальність, що заводиться уповноваженим оперативним підрозділом за наявності визначених законодавством підстав для вирішення покладених на уповноважені оперативні підрозділи чинним законодавством завдань.

Ключові слова: форма, забезпечення, негласність, оперативно-розшукова діяльність, оперативно-розшукова справа, Служба безпеки України.

Feloniuk Yu. V. Theoretical-legal approaches to determination of forms supporting secrecy of operational and search activities of the Security Service of Ukraine

The article is devoted to the study of theoretical and legal approaches to determining the forms of ensuring the secrecy of operative and investigative activities of the Security Service of Ukraine. After all, for the modern theory and practice of operative and investigative activities it is important to determine the forms of ensuring the secrecy of this type of activity, which are used by authorized operational units of the Security Service of Ukraine to perform the tasks assigned to them by current legislation. This justifies the need to develop a system of effective measures to combat the phenomena threatening the interests of the individual, society and the state and to ensure an appropriate level of protection. This is achieved by covertly searching and recording factual data on illegal acts, the responsibility for which is provided by the Criminal Code (hereinafter - the Criminal Code) of Ukraine, intelligence and subversive activities of special services of foreign states and organizations to stop offenses and in the interests of criminal justice. Taking into account the above, the form of ensuring the secrecy of operative and investigative activities of the Security Service of Ukraine is due to the specifics of the tasks method of organizing the implementation of a legally regulated set of actions by authorized operatives of the Security Service of Ukraine, necessary to special services, organizations, individual groups and individuals against Ukraine while creating reliable conditions for compliance with the conspiracy. It is established that according to the set of certain features, forms of ensuring

the secrecy of operational and investigative activities of the Security Service of Ukraine should be considered operational and investigative cases, the content of which systematizes the documentary results of operational and investigative activities. Given the above, operational and investigative case - is an organizational form of systematization of the results of public and covert search and counterintelligence materials and other results of ORD, analysis of the data on illegal acts, liability for which is provided by the law of Ukraine on criminal liability. subdivision in the presence of the bases determined by the legislation for the decision of the tasks assigned to the authorized operative subdivisions by the current legislation.

Key words: *form, provision, secrecy, operative-search activity, operative-search case, Security Service of Ukraine.*

Постановка проблеми та її актуальність.

Складна соціальна, політична та економічна ситуація в країні, спричинена глобальною світовою економічною кризою, неоднозначною ситуацією на геополітичній арені та наявністю збройного конфлікту на Сході України, є, на жаль, сприятливим чинником зростання рівня злочинності в країні. Зазначене обґрунтовує потребу у виробленні системи ефективних заходів із протидії загрозливим для інтересів особи, суспільства і держави явищам та забезпечення належного рівня їх захисту. Окреслене досягається шляхом негласного пошуку та фіксації фактичних даних про протиправні діяння, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом (далі - КК) України, розвідувально-підривну діяльність спеціальних служб іноземних держав і організацій із метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства [1]. З огляду на викладене, актуальним для теорії та практики оперативно-розшукової діяльності (далі - ОРД) є визначення форм забезпечення негласності вказаного виду діяльності, що застосовуються уповноваженими оперативними підрозділами Служби безпеки України (далі - СБ України) для виконання покладених на них чинним законодавством завдань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Об'єктивна потреба у системному перегляді теоретичних, правових та організаційних засад протидії розвідувально-підривній, терористичній та іншій протиправній діяльності спеціальних служб іноземних держав, окремих організацій, груп та осіб спонукає науковців та практиків здійснювати безперервний пошук дієвих методів і форм проведення ОРД та забезпечення її негласності. Слід зазначити, що правові й організаційні засади

проведення форм ОРД є предметом активної наукової дискусії. Окресленій проблематиці присвячені роботи О.М. Бандурки, І.Г. Басецького, В.І. Борисова, Б.Є. Богданова, В.І. Василичука, В.О. Глушкова, Е.О. Дидоренка, В.І. Єлінського, А.Ф. Зеленського, С.С. Кудінова, О.М. Литвака, М.І. Мельника, Ю.О. Найдьон, Д.Й. Никифорчука, О.С. Пелюха, М.А. Погорецького, Д.Б. Сергєєвої, Є.Д. Скулиша, М.В. Стацака, Р.А. Халілева, В.А. Яценка та ін.

Проте результати аналізу наукових розвідок, присвячених проблемам правового та організаційного забезпечення негласних форм ОРД як окремих категорій науки, фактично залишилися поза увагою, що потребує відповідного наукового супроводження. Окрім того, теоретико-правового обґрунтування потребують форми забезпечення негласності ОРД, що здійснюється оперативними підрозділами СБ України.

Виклад основного матеріалу. Форма як науково-прикладна категорія є предметом дослідження соціології, економічної теорії, теорії управління та всього спектра юридичної науки. Зокрема, поняття «форма» походить від латинського *forma*, що означає зовнішній вигляд, зовнішній вияв, зовнішнє вираження. У Новому тлумачному словнику української мови «форма» визначається обрисом, контуром, зовнішніми межами предмета, що визначають його зовнішній вигляд, конфігурацією; пристроєм, шаблоном, за допомогою якого чому-небудь надають певних обрисів, якогось вигляду; типом, будовою, способом організації чого-небудь; видимістю, зовнішнім боком чого-небудь, що не відображає суті справи; способом здійснення, виявлення будь-якої дії; суворо встановленим порядком у будь-якій справі [2, с. 665].

Визначаючи форму як категорію ОРД, методологічним підґрунтям доцільно вибрати матеріалістичну діалектику, згідно з основоположними засадами якої форма є відображенням змісту [3, с. 213]. Сучасні філософські концепції приділяють досить мало уваги дослідженню понять «форма» і «зміст», хоча сприйняття форми як організації або ж структури змісту є загальноприйнятим підходом у гуманітарних науках. З огляду на викладене, відкидати зазначений підхід лише з огляду на те, що він визначений представниками діалектичного матеріалізму, навряд чи є правильним, адже заперечувати можна переважно практичне розуміння категорій форми і змісту у суспільних процесах, передусім під час визначення класовості суспільства і підстав та характеру класової боротьби.

Ураховуючи зазначене, логічним є припущення, що форма не може існувати окремо від змісту. Зважаючи на викладене, форми забезпечення негласності ОРД СБ України є відображенням змісту такої діяльності.

Заслужують на увагу результати проведеного Р.А. Халілевіч дослідження форм ОРД та проблем їх класифікації, згідно з якими організаційно-тактичну форму ОРД слід розглядати як двоєдину категорію, зокрема:

- специфічний спосіб організації оперативно-розшукових заходів із метою вирішення окремих завдань;

- наукову категорію теорії оперативно-розшукової діяльності [4, с. 559].

Зважаючи на викладене, формою забезпечення негласності ОРД СБ України є результати проведених негласних пошукових та контррозвідувальних заходів, спрямованих на пошук та фіксацію фактичних даних про підготовку кримінальних правопорушень, відповідальність за які передбачена статтями 109, 110, 110-2, 111, 112, 113, 114, 114-1, 201, 201-1, 258-258-5, 265-1, 305, 328, 329, 330, 332-1, 332-1, 332-2, 333, 334, 359, 422, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 446, 447 КК України, та/чи осіб, що їх готують, розвідувально-підривної діяльності спеціальних служб іноземних держав і організацій, що у сукупності з гласними заходами утворюють цілісну систему - ОРД. Адже негласність в ОРД СБ України передбачає здійснення уповноваженими оперативними співробітниками СБ України комплексу регламентованих законодавством дій, спрямованих на забезпечення збереження у таємниці факту та змісту прихованого, таємного характеру їх організації та проведення.

Формам забезпечення негласності ОРД СБ України, як і іншим формам суспільної діяльності, властиві певні ознаки, згідно з якими їх можна класифікувати на види чи відповідні категорії. Зважаючи на викладене, доцільно звернути увагу на наявні результати триваючої наукової дискусії щодо виокремлення відповідних істотних ознак, притаманних саме формам ОРД.

Зокрема, спостерігається єдність теоретичних позицій щодо віднесення до істотних ознак форм ОРД:

- мети та завдання форм ОРД;
- наявності спеціального суб'єкта, уповноваженого проводити ОРД [5, с. 295].

Водночас слід зосередити увагу і на визначенні більш деталізованих ознак форм ОРД, зокрема:

- наявність спеціальних правових норм, що регулюють відповідну правозастосовну практику [5, с. 296];

- нормативне закріплення порядку організації роботи за відповідними формами ОРД у відомчих нормативних актах [5, с. 296];

- підстави проведення оперативно-розшукових заходів у межах форми ОРД [6];

- спрямованість на конкретний об'єкт [5, с. 296].

Не зупиняючись детально на дослідженні сформульованих науковцями ознак, слід звернути увагу на те, що у цілому вони є аргументованими, водночас окремі з них, з огляду на критичний аналіз наявних наукових положень, потребують додаткового обґрунтування. Зокрема, зазначене стосується визначеної ознаки щодо наявності підстав для проведення оперативно-розшукових заходів у межах кожної форми ОРД. Це твердження є дещо спірним, адже підстави проведення оперативно-розшукових заходів визначені законодавством і не можуть змінюватися залежно від форм ОРД, у межах яких вони проводяться. Також необґрунтованою є й позиція щодо визначення ознакою форми ОРД лише підстави проведення оперативно-розшукових заходів, залишаючи поза увагою правові та організаційно-тактичні засади використання оперативних та оперативно-технічних засобів. Сумнівним видається і спрямованість форм на конкретний об'єкт, адже організація проведення відповідної системи оперативно-розшукових заходів визначається не специфікою об'єкта, а завданнями, які необхідно вирішити.

З урахуванням викладеного доцільно визначити істотні ознаки форм ОРД як методологічного орієнтиру у визначенні форм забезпечення негласності ОРД СБ України. Зокрема, такими ознаками слід уважати:

- законодавчо визначені підстави проведення форм ОРД;

- визначену мету та конкретизовані завдання, виконання яких покладено на уповноважені оперативні підрозділи чинним законодавством;

- установлений перелік суб'єктів, що можуть здійснювати ОРД у відповідних формах;

- унормований порядок організації проведення ОРД у визначених формах;

- сформовані нормами законодавства строки здійснення ОРД передбачених формах.

З урахуванням викладеного доцільно звернутися до визначення істотних ознак форм забезпечення негласності ОРД СБ України, основою логічної конструкції чого має стати зміст поняття

Протидія злочинності: проблеми практики та науково-методичне забезпечення

негласності ОРД СБ України та його правове підґрунтя.

Для визначення поняття забезпечення негласності ОРД СБ України доцільно розглянути зміст діяльності СБ України, яка згідно з визначеними чинним законодавством завданнями спрямована на захист законних інтересів держави та громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань із боку окремих організацій, груп та осіб на державну безпеку, а також забезпечення охорони державної таємниці. СБ України, згідно з положеннями чинного законодавства, також повинна виявляти, попереджати та припиняти злочини проти миру, безпеки та людства, тероризму, корупції та організованої злочинної діяльності у сфері управління й економіки та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України [7].

Для вирішення покладених на СБ України завдань її оперативні підрозділи здійснюють систему негласних пошукових та контррозвідувальних заходів із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів [1], спрямовують наявні оперативні сили і засоби на пошук та фіксацію фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, розвідувально-підривну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій із метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави [1].

Зважаючи на об'єктивну необхідність протидіяти протиправним посяганням іноземних спецслужб, окремих організацій, груп та осіб на державну безпеку України, доцільно звернути увагу на те, що згідно з положеннями чинного законодавства виявлення, попередження та припинення розвідувально-підривної та іншої протиправної діяльності уповноважені оперативні підрозділи СБ України мають право здійснювати як гласно, так і негласно. Підтвердженням зазначеного є зміст законів України «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про Службу безпеки України», положень Глави 21 Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, що в сукупності становлять правове забезпечення діяльності СБ України. Конспіративний характер виконання покладених на СБ України завдань зумовлений і зростанням рівня латентної злочинності, вико-

ристанням іноземними спеціальними службами, окремими організаціями, групами та особами конспіративних методів реалізації їхніх злочинних посягань на державну безпеку України, протидія чому набуває особливої актуальності в умовах подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності нашої держави.

Негласна форма протидії загрозам державній безпеці складається в результаті взаємодії трьох основних чинників: таємного типу мети, таємних засобів досягнення мети і умов таємної протидії між суб'єктом і об'єктом. Ці чинники знаходяться у причинно-наслідковому зв'язку. Будучи об'єктивною закономірністю, конспірація по-своєму, по-особливому визначає характер стосунків між суб'єктами й об'єктами та формою їхньої діяльності за досягнення прихованої мети.

Негласність ОРД, що здійснюється оперативними підрозділами СБ України, має низку характерних ознак, які відображають її сутність, а саме:

- проведення системи негласних пошукових та контррозвідувальних заходів із метою недопущення викриття іноземними спеціальними службами, злочинними організаціями, групами та окремими особами форм та методів виявлення, попередження та припинення СБ України розвідувально-підривної та іншої протиправної діяльності;

- дотримання конспірації в діяльності уповноважених оперативних співробітників СБ України з метою забезпечення безпеки залучених в оперативний процес осіб;

- потреба в отриманні важливої інформації щодо дійсних намірів та планів реалізації злочинних посягань на державну безпеку України;

- необхідність здійснення негласного виявлення та фіксування слідів тяжких та особливо тяжких злочинів, документів, слідів та інших предметів, що можуть бути доказами підготовки або вчинення таких злочинів, тощо.

Підсумовуючи зазначене, забезпечення негласності ОРД СБ України передбачає здійснення законодавчо врегульованого комплексу дій уповноваженими оперативними співробітниками СБ України, спрямованих на створення надійних умов для конспіративного способу вирішення завдань із забезпечення державної безпеки з одночасним гарантуванням державою наявності обмежень щодо розголошення про факт, форми та методи їх здійснення.

Ураховуючи викладене, перейдемо до визначення істотних ознак форм забезпечення негласності ОРД СБ України, до яких слід віднести:

- виокремлені серед законодавчо визначеного переліку підстави для здійснення ОРД із забезпеченням негласності;

- конкретизовану мету та завдання здійснення системи пошукових та контррозвідувальних із забезпеченням негласності у визначеній формі;

- визначений перелік суб'єктів, уповноважених здійснювати ОРД у межах відповідної негласної форми;

- унормований порядок організації роботи за встановленими формами ОРД із забезпеченням негласності, а також систематизації документального оформлення результатів ОРД;

- обґрунтовані юридичні та фактичні підстави завершення ОРД у конкретній негласній формі.

З урахуванням викладеного *формою забезпечення негласності ОРД СБ України* є зумовлений специфікою виконання завдань спосіб організації здійснення законодавчо врегульованого комплексу дій уповноваженими оперативними співробітниками СБ України, необхідних для досягнення визначеної мети на окремих етапах протидії розвідувально-підривній, іншій протиправній діяльності іноземних спецслужб, організацій, окремих груп та осіб проти України з одночасним створенням надійних умов дотримання конспірації.

У контексті продовження даного дослідження доцільно зосередити увагу на правовому обґрунтуванні форми забезпечення негласності ОРД СБ України. З огляду на сформульоване визначення окресленої категорії, слід звернути увагу на вимоги положення ст. 9 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», згідно з якими у кожному випадку наявності підстав здійснення ОРД заводиться оперативно-розшукова справа (далі - ОРС). Слід наголосити і на тому, що положеннями ч. 3 ст. 9 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» встановлено заборону проведення оперативно-розшукових заходів без заведення ОРС.

Беручи до уваги специфіку покладених на СБ України завдань у сфері забезпечення державної безпеки України, слід констатувати, що ефективний пошук і фіксація фактичних даних про розвідувально-підривну, терористичну та іншу протиправну діяльність спеціальних служб іноземних держав, окремих організацій, груп та осіб забезпечується збереженням у таємниці факту та змісту їхньої організації і проведення. Зокрема, передбачені п.п. 2, 5, 7, 7-1, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» права оперативних

підрозділів СБ України реалізуються шляхом здійснення комплексу негласних заходів, документально оформлені результати проведення яких, згідно з положеннями чинного законодавства, систематизуються в ОРС.

Таким чином, можна дійти висновку, що ОРС, які ведуться уповноваженими оперативними підрозділами СБ України, є визначеними законодавством формами організації проведення системи передбачених законодавством пошукових та контррозвідувальних заходів, систематизовані документально оформлені результати яких становлять їхній зміст. При цьому, згідно з визначеними у цьому дослідженні істотними ознаками форм забезпечення негласності ОРД СБ України, ОРС обґрунтовано слід віднести до вказаних категорій.

Водночас слід звернути увагу на те, що чинний Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність», визначаючи заведення ОРС однією з гарантій законності під час здійснення ОРД, не містить поняття оперативно-розшукової справи, що є суттєвою прогалиною у національному законодавстві. Із внесенням змін у правові основи ОРД у зв'язку з прийняттям у 2012 р. Кримінального процесуального кодексу України цілком ймовірно було б очікувати на ґрунтовний їх перегляд із відповідним заповненням пробілів даного системно-процесуального аспекту проведення ОРД.

Важливість вироблення єдиного теоретико-правового визначення ОРС має значення не лише для розвитку теорії ОРД, а й практики виконання уповноваженими оперативними підрозділами визначених чинним законодавством завдань. Отже, спробу законодавчо закріпити визначення ОРС було зроблено у положеннях проєкту закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 27.02.2008 № 2134, де оперативно-розшукова справа визначена як форма концентрації та систематизації матеріалів на особу або групу осіб (у тому числі невстановлених), стосовно яких є достовірні дані про підготовку до вчинення злочину, або осіб, які розшукуються [8].

Зазначене визначення ОРС знайшло своє відображення й у положеннях проєкту закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 03.06.2016 № 4778 [9]. Водночас аналіз практики діяльності уповноважених оперативних підрозділів СБ України свідчить, що ОРС у системі СБ України заводяться не лише з метою систематизації матеріалів на особу або групу осіб, а й у разі наявної інформації про злочин, що готується, тобто за фактом готування до вчинення злочину, а отже, зазначене визначення не повною мірою

Протидія злочинності: проблеми практики та науково-методичне забезпечення

відповідає потребам сучасної оперативної практики. Тому теоретико-правове визначення ОРС потребує перегляду з відповідним закріпленням у положеннях чинного законодавства.

Ураховуючи викладене, *оперативно-розшукова справа* - це організаційна форма систематизації отриманих за результатами проведення гласних і негласних пошукових та контррозвідувальних заходів матеріалів та інших результатів ОРД, аналізу отриманих даних щодо протиправних діянь, відповідальність за які передбачена законом України про кримінальну відповідальність, що заводиться уповноваженим оперативним підрозділом за наявності визначених законодавством підстав для вирішення покладених на уповноважені оперативні підрозділи чинним законодавством завдань.

Зазначене має знайти відображення у відповідних нормах Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність».

Висновки. Результати проведеного дослідження обґрунтовано приводять до висновку, що формою забезпечення негласності ОРД СБ України є зумовлений специфікою виконання завдань спосіб організації здійснення законодавчо врегульованого комплексу дій уповноваженими оперативними співробітниками СБ України, необхідних для досягнення визначеної мети на окремих етапах протидії розвідувально-підривній, іншій протиправній діяльності іноземних спецслужб, організацій, окремих груп та осіб проти України з одночасним створенням надійних умов дотримання конспірації.

Також встановлено, що за сукупністю визначених ознак формами забезпечення негласності ОРД СБ України слід уважати ОРС, у змісті яких систематизуються документальні результати ОРД.

Зважаючи на виявлені проблеми правового регулювання функціонування форм забезпечення негласності ОРД СБ України, сформульовано пропозиції з оптимізації чинного законодавства. Зокрема, статтю 9-1 «Строки ведення оперативно-розшукових справ» Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» доцільно викласти у такій редакції:

«Оперативно-розшукова справа - це організаційна форма систематизації отриманих за результатами проведення гласних і негласних пошукових та контррозвідувальних заходів матеріалів та інших результатів оперативно-розшукової діяльності, аналізу отриманих даних щодо протиправних діянь, відповідаль-

ність за які передбачена законом України про кримінальну відповідальність, що заводиться уповноваженим оперативним підрозділом за наявності визначених законодавством підстав для вирішення покладених на уповноважені оперативні підрозділи чинним законодавством завдань...».

Література

1. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 (зі змінами і доповненнями станом на 11.09.2020). *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1992. № 22. Ст. 303. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12/> (дата звернення: 10.08.2021).
2. Новий тлумачний словник української мови : у 3-х т. / уклад. В.В. Яременко, О.М. Сліпушко ; 2-е вид. Київ : АКОНІТ, 2004. Т. 3: П -Я. 862 с.
3. Діалектичний матеріалізм / за заг. ред. Г.Ф. Александрова. Київ : Держполітвидав, 1954. 404 с.
4. Халілев Р.А. Форми оперативно-розшукової діяльності та проблеми їх класифікації. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 2. С. 555-561.
5. Стацк М.В. Сучасні ознаки оперативно-розшукових форм протидії злочинності. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. Проблеми боротьби зі злочинністю та правоохоронна діяльність органів внутрішніх справ. Розділ IV*. 2016. № 2. С. 293-300.
6. Біляєв В.О. Організаційно-тактичні форми оперативно-розшукової протидії злочинності. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2012. № 3. С. 184-186.
7. Про Службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992 № 2229-XII. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua> (дата звернення: 20.07.2021).
8. Про оперативно-розшукову діяльність : проект закону України від 27.02.2008 № 2134. *Верховна Рада України*. URL: <http://www.minjust.org/web.nsf/767eb8a58ad76a> (дата звернення: 30.07.2021).
9. Про оперативно-розшукову діяльність : проект закону України від 03.06.2016 № 4778. *Верховна Рада України*. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=59321 (дата звернення: 30.07.2021).

Фелонюк Ю. В.,
аспірант

Національної академії Служби безпеки України